

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Статус дисципліни	базова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувачка кафедри міжнародного
бізнесу та економічного аналізу

Ірина ОТЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 25.08.2020 р.

Розробник:

Коротков Д. С., к. політ.н., доц. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Поглиблення та динаміка процесів взаємозалежності і на глобальному, і на регіональному рівнях зумовлює зростання впливу міжнародного середовища, світової політики на внутрішньосупільні процеси. Взаємовплив та взаємопроникнення внутрішньої та зовнішньої політики держав вимагає поглибленого теоретичного осмислення сучасних міжнародних процесів, їх специфіки та закономірностей впливу на суспільно-політичне життя українського суспільства. Вивчення теорії дозволяє сформулювати науковий підхід щодо дослідження міжнародних відносин. Курс передбачає вивчення процесів зародження науково-теоретичної думки в галузі міжнародних відносин, формування основних традицій досліджень. Основна увага приділяється розгляду сучасних теоретичних концепцій в їх розвитку. Поряд з вивченням теорії справжній курс передбачає освоєння студентами методології досліджень в галузі міжнародних відносин.

Мета навчальної дисципліни – отримання початкових цілісних уявлень про складний і суперечливий, але єдиний і нерозривний процес розвитку сучасної світової політичної системи на основі вивчення основних концепцій і підходів, а також ключових проблем існуючих в світовій політиці. Викладання даної навчальної дисципліни формує у студентів систему знань про базові структури та суб'єкти, глобальні або стратегічні напрямки, найважливіші закономірності та принципи життєдіяльності, функціонування і еволюції сучасної світової спільноти в контексті еволюції теоретичних концепцій міжнародних відносин.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є розкриття змісту ключових понять та концептуальних підходів, на яких ґрунтується вивчення сучасних міжнародних відносин, а також ознайомлення і засвоєння здобувачами вищої освіти уявлень про найбільш загальні і широко поширені методи, які необхідні для систематичного аналізу міжнародних процесів.

Навчальна дисципліна «Теорія міжнародних відносин» є базовою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	2
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Філософія	Міжнародні відносини та світова політика
Світова історія	Конфліктологія та теорія переговорів
Країнознавство	Зовнішня політика України
Політологія	Зовнішня політика США

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав
Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях	на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації
Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів
Здатність працювати в міжнародному контексті	
Здатність до розуміння базових політико-філософських і соціально-політичних категорій та концепцій, що описують природу політичної реальності	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інституціоналізація теорії міжнародних відносин у контексті становлення її основних парадигм

Тема 1. Теорія міжнародних відносин: предмет, об'єкт, методи дослідження

1.1. *Поняття «міжнародні відносини».* Міжнародні відносини як предмет теорії міжнародних відносин. Необхідність загальнотеоретичної науки про міжнародні відносини. Предмет та об'єкт теорії міжнародних відносин.

1.2. *Специфіка міжнародних відносин, їх тенеза.* Чинники формування міжнародних відносин. Ознаки міжнародних відносин та міжнародного середовища. Анархія (відсутність легітимного центра влади) як основна ознака міжнародного середовища..

1.3. *Умови зародження теорії міжнародних відносин як самостійної дисципліни на початку ХХ ст.* Автономізація теорії міжнародних відносин. Співвідношення та проблема розмежування предметних сфер політичної науки та теорії міжнародних відносин. Труднощі та суперечності формування теорії міжнародних відносин.

Тема 2. Учасники міжнародних відносин: проблема суб'єктності.

2.1. *Поняття «суб'єкта міжнародних відносин».* Зміст понять «суб'єкт міжнародних відносин», «суб'єкт міжнародного права», «актор», «учасник». Ознаки суб'єктності в міжнародних відносинах. Типологія суб'єктів міжнародних відносин. Держава як головний суб'єкт міжнародних відносин. Недержавні суб'єкти міжнародних відносин.

2.2. *Поняття «інтересу» в міжнародних відносинах.* Типологія інтересів в міжнародних відносинах, їх ієрархія. Взаємозв'язок між потребами, інтересами та цілями в міжнародних відносинах. Засоби досягнення цілей в міжнародних відносинах.

Тема 3. Ідейно-теоретичні передумови становлення основних парадигм міжнародних відносин у політичній думці Давнього Сходу, Античності, Середньовіччя

3.1. *Погляди на війну та мир у Стародавньому Китаю.* Принципи і методи здійснення зовнішньої політики (китаєцентристська модель світу). Легізм та методи діяльності у зовнішньополітичній сфері. Конфуціанство.

3.2. *Зародження в Стародавній Греції двох традицій та течій в політичній думці міждержавних відносин («Історія Пелопоннеської війни» Фукідида та ідея Космополісу стоїків).* Цицерон та «всесвітній поліс» та «право народів».

3.3. *Розвиток теоретичних уявлень про міждержавні відносини у Середньовіччі в контексті боротьби церковної та світської влади.* Внесок християнської доктрини у розвиток космополітичних ідей стоїків. Християнське вчення як основа космополітичних ідей. Теорія «Двох мечів».

Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в епоху Відродження та Нового часу

4.1. *Формування засад реалістської традиції у вивченні міжнародних відносин у працях Н.Макіавеллі, Т.Гоббса.* Вчення Ж. Бодена про державний суверенітет. Е. де Ваттель та теорії природного права та політичної рівноваги у міжнародних відносинах.

4.2. *Г. Гроцій, Дж. Локк, Г. Гегель щодо принципів ліберального міжнародного права, міжнародне співробітництво та колективну безпеку.* Вплив теоретичних досліджень Нового часу на формування раціональної та ідеалістичної парадигм теорії міжнародних відносин.

Змістовий модуль II. Сучасні теоретичні підходи та парадигми дослідження міжнародних відносин

Тема 5. Ліберальний напрямок в теорії міжнародних відносин

5.1. *Основні напрямки розвитку ліберальної теорії.* Е. Ротердамський. Г. Гроцій: регламентація правил міжнародного життя в контексті ліберальної традиції МВ. І. Кант «До вічного миру» - основа ліберальної традиції. Основні положення класичного лібералізму.

5.2. *Еволюція розвитку ліберальної теорії у повоєнний час.* Загальна основа і спеціалізації ліберальних концепцій. Фактори прогресу в міжнародних відносинах. Транснаціоналізм, проблема суб'єктів міжнародних відносин в ліберальній теорії. Функціоналізм. Мораль і право в політиці з точки зору ліберальної теорії.

Тема 6. Основи реалістичної концепції теорії міжнародних відносин

6.1. *Ідейна основа класичного реалізму у теорії міжнародних відносин:* Фукідід, Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Карл фон Клаузевіц. «Жорстке ядро» політичного реалізму.

6.2. *Ф. Шуман, Р. Нібур, Г. Моргентау: формування цілісної реалістичної теоретичної концепції.* Християнський реалізм. Ядерний реалізм. «Тріада Моргентау». Об'єктивні закони в міжнародній політиці. Види зовнішньої політики держави. Подальший розвиток класичних реалістичних ідей. Реалізм в політиці. Критика реалізму.

Тема 7. Неореалізм у теорії міжнародних відносин

7.1. *Неореалістична концепція і класичний реалізм: спільне та відмінне.* Джерела неореалізму. К. Уолтц, проблема безпеки в неореалізмі. Структурний реалізм. Дж. Міршаймер: теорія агресивного реалізму. Теорія довгих циклів.

7.2. *Принципи політичного неореалізму.* Значення системного рівня аналізу міжнародних відносин. Приватні теорії неореалізму.

Тема 8. Неолібералізм у теорії міжнародних відносин

8.1. *Неолібералізм як адаптація ліберальної теорії.* Дж. Най, Р. Кеохейн. Транснаціоналізм. Теорія комплексної взаємозалежності. Джерела і наслідки комплексної взаємозалежності.

8.2. Неофункціоналізм. Ліберальний інституціоналізм, теорія режимів. Теорія демократичного миру – теоретична основа сучасного неолібералізму.

Тема 9. Критичні теорії міжнародних відносин (марксизм та неомарксизм)

9.1. *Марксизм, як загальнонауковий підхід до аналізу міжнародних відносин.* Ідея вічного миру по марксистські. Марксистська матриця міжнародних відносин.

9.2. *Теорія світової систем: І. Валлерстайн, А. Франк.* Поняття «ядро», «периферія» «напівпериферія», роль і функції кожної групи. Франкфуртська школа про міжнародні відносини. Ю. Габермас.

Тема 10. Геополітичний напрям у теорії міжнародних відносин

10.1. *Основні концепти континентальної школи геополітики.* Фрідріх Ратцель: антропогеографія і органічна школа соціал-дарвінізму (Lebensraum). Рудольф Челлен: категорія «геополітика». Карл Хаусхофер і його геополітика «панрегіонів».

10.2. *Основні ідеї англо-американської школи геополітики.* А. Мехен про важливість морської сили в історії («Вплив морської сили на історію»). «Географічна вісь історії» Г. Маккіндера. Н. Спайкмен як ідейний спадкоємець Г. Маккіндера.

10.3. *Сучасні геополітичні дослідження.* Мондіалізм. «Рада з міжнародних відносин» – С.Ф.Р. Більдерберзька група, «Тристороння комісія» – «Трилатераль». Основні напрями діяльності мондіалістських організацій.

Тема 11. «Великі дебати» як етапи в розвитку ТМВ

11.1. *Центральні питання «великих дискусій» - діючі суб'єкти міжнародних відносин, їх процеси, проблеми та результати в світлі різних підходів.*

11.2. *Перша дискусія: політичний реалізм проти лібералізму. Е. Карр, Г. Моргентау про основні принципи теорії політичного реалізму.*

11.3. *Друга дискусія: модернізм або «наукове» напрям в аналізі міжнародних відносин (традиціоналізм). Хедлі Булл про недоліки наукового підходу до аналізу МО.*

11.4. *Третя дискусія: критика «транснаціоналістами» поглядів політреалістів з питань ролі держави як учасника міжнародних відносин, значення національного інтересу і сили для розуміння суті відбуваються в світі подій. Подальший розвиток ТМО.*

Тема 12. Біхевіоризм і формування модерністських напрямків

12.1. *Біхевіористична революція 1950-х років. Біхевіоризм і традиціоналізм. Спектр біхевіористських теорій. Методи, які використовуються для дослідження міжнародних відносин. Д. Зінгер та його критика принципів класичної школи*

12.2. *Різновиди теорій біхевіоризму. Системні теорії М. Каплана, Й. Гальтунга, Дж. Модельскі. Теорії зв'язку К. Холсті. Факторні теорії. Теорія поля К. Райта. Причини невдачі «біхевіористичної революції» та ймовірність консенсусу модернізму та класичної теорії.*

Перелік семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

На лекціях та семінарських заняттях використовуються наступні методи навчання, що спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: проблемні лекції (лекції за темами – 3-4, 6-8,12), дискусії (семінарські заняття за темами – 1,4, 6, 7-8), презентації (семінарські заняття за темами – 4, 6,8, 11), метод проєктів, робота в малих групах (семінарські заняття за темами – 1-3, 9-12), дебати (семінарські заняття за темами – 3,8), мозкові штурми (семінарські заняття за темами – 1-4,8-10), індивідуальна дослідницька робота (міні-есе).

Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» здійснюється за накопичувальною (100-бальною) системою оцінювання.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, семінарських занять і самостійної роботи студентів та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту бути допущеним до складання іспиту – 35 балів);

підсумковий контроль у формі іспиту.

Поточний контроль включає оцінювання роботи студентів під час:

лекцій: активна робота на занятті (0,5 бал за кожне заняття, за умови активної участі в обговоренні теми лекції, відповіді студентом на поставлені викладачем питання. Загальна кількість балів 6.

семінарських занять: поточний контроль успішності навчання здійснюється у формі: експрес-опитування, що здійснюється на семінарських заняттях, усно (загальна кількість балів - 8); у формі дебатів (загальна кількість балів - 10);

письмової контрольної роботи, максимально оцінюється в 10 балів. Контрольна робота містить три рівня завдання: 1 теоретичне (4 бали), два ситуаційних завдання (кожне оцінюється в 3 бали);

колоквіуму: студенти мають один колоквіум наприкінці семестру. Максимальна оцінка за колоквіум складає 10 балів. Колоквіум включає завдання за усіма темами дисципліни. Структура колоквіуму: 1) 8 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне завдання – 0,5 бали); 2) 2 ситуаційних завдання (максимальна оцінка за кожне 3 бали).

самостійна робота: виконання творчого завдання у двох формах (міні-есе та підготовка презентації або відео). Максимальна оцінка – 8 балів, яка може бути отримана за написання 4 міні-есе за тематикою на ПНС. Результати проведеного дослідження за обраною темою презентуються на занятті, для *презентації* мають бути використані програми PowerPoint або інші програми для створення презентацій. Максимальна оцінка – 8 балів, оцінюються коректність отриманих результатів дослідження, кількість джерел інформації, креативний підхід в процесі презентації результатів.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю є іспит. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Кожен екзаменаційний білет складається із 4 практичних ситуацій (два стереотипних, одного ситуативного та евристичного завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Кожний рівень питань оцінюється окремо, а загальна оцінка підраховується як сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник (бал) встановлюється залежно від ступеня виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40. Стереотипний рівень: мах кількість балів – 10. Ситуативний рівень: мах кількість балів – 6. Евристичний рівень: – мах кількість балів – 24.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності». Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Теорія міжнародних відносин: предмет, об'єкт, методи дослідження	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 1.1. Специфіка міжнародних відносин, їх генеза. 1.2. Умови зародження теорії міжнародних відносин як самостійної дисципліни на початку ХХ ст.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Місце теорії міжнародних відносин у системі політичних наук. 2. Предмет, об'єкт, методологія і методи теорії міжнародних відносин.	Експрес-опитування	2
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу за питаннями: Ознаки міжнародних відносин та міжнародного середовища.			
Тема 2. Учасники міжнародних відносин: проблема суб'єктності.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція за питаннями: 2.1. Поняття «суб'єкта міжнародних відносин». 2.2. Поняття «інтересу» в міжнародних відносинах.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Цілі і засоби, що використовуються учасниками міжнародних відносин. 2. Сила та переговори як основні засоби міжнародної політики.	Творче завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу Підготовка до дебатів			

Тема 3 Ідейно-теоретичні передумови становлення основних парадигм міжнародних відносин в політичній думці Сходу, Античності.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 3.1. Погляди на війну та мир у Стародавньому Китаю. 3.2. Зародження в Стародавній Греції двох традицій та течій в політичній думці міждержавних відносин. 3.3. Розвиток теоретичних уявлень про міждержавні відносини у Середньовіччі в контексті боротьби церковної та світської влади.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Критерії розрізнення двох традицій – реалізму та ідеалізму. 2. Цицерон та «всесвітній поліс» та «право народів». 3. Християнське вчення як основа космополітичних ідей.	Дебати	5
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу за питаннями: Підготовка презентацій			
Тема 4. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в епоху Відродження та Нового часу	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 4.1. Формування засад реалістської традиції у теорії міжнародних відносин. 4.2. Г. Гроцій, Дж. Локк, Г. Гегель щодо принципів ліберального міжнародного права, міжнародне співробітництво та колективну безпеку	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Г. Гроцій, Дж. Локк, Г. Гегель про принципи ліберального міжнародного права та міжнародне співробітництво. 2. Вплив Н. Макіавеллі та Т. Гоббса на формування теорії політичного реалізму. 3. Теорії природного права та політичної рівноваги у міжнародних відносинах.	Творче завдання Презентація	2 2
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу Підготовка до контрольної роботи за темами лекцій			

Тема 5. Ліберальний напрямок в теорії міжнародних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 5.1. Основні напрямки розвитку ліберальної теорії. 5.2. Еволюція розвитку ліберальної теорії у повоєнний час.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. І. Кант «До вічного миру» - основа ліберальної традиції. 2. Основні положення класичного лібералізму.	Контрольна робота	10
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу				
		Підготовка презентації		
Тема 6. Основи реалістичної концепції теорії міжнародних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 6.1. Ідейна основа класичного реалізму у теорії міжнародних відносин. 6.2. Теорія балансу сил у реалізмі.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Ф. Шуман, Р. Нібур, Г. Моргентау: формування цілісної реалістичної теоретичної концепції.	Експрес-опитування Презентація	2 2
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу Підготовка до експрес-опитування за темами: «політичний реалізм у міжнародних відносинах», «Основи лібералізму у міжнародних відносинах»				
Тема 7. Неореалізм у теорії міжнародних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 7.1. Джерела неореалізму. 7.2. Неореалістична концепція і класичний реалізм. 7.3. Принципи політичного неореалізму.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Структурний реалізм. 2. Дж. Міршаймер: теорія агресивного реалізму. 3. Приватні теорії неореалізму.	Експрес-опитування	2
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Самостійна робота		
Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу Підготовка до дебатів: «Мондіалізм – утопічна матриця світоустрою» Підготовка презентації				

Тема 8. Неолібералізм у теорії міжнародних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 8.1. Неолібералізм як адаптація ліберальної теорії. 8.2. Неофункціоналізм у теорії міжнародних відносин.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями:	Презентація	2
		1. Теорія комплексної взаємозалежності 2. Теорія демократичного миру – теоретична основа сучасного неолібералізму	Дебати	5
Самостійна робота				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу			
	Підготовка до творчого завдання			
Тема 9. Критичні теорії міжнародних відносин (марксизм та неомарксизм)	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 9.1. Марксизм, як загальнонауковий підхід до аналізу міжнародних відносин. 9.2. Теорія світової систем: І. Валлерстайн, А. Франк.	Активна робота	0.5
	Практичне заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Марксистська матриця міжнародних відносин. 2. Франкфуртська школа про міжнародні відносини. 3. Ю. Габермас як представник франкфуртської школи міжнародних відносин	Творче завдання	2
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу			
	Підготовка до експрес-опитування			
Тема 10. Геополітичний напрям у теорії міжнародних відносин	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція за питаннями: 10.1. Основні концепти континентальної школи геополітики. 10.2. Основні ідеї англо-американської школи. 10.3 Сучасні геополітичні дослідження.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Фрідріх Ратцель: антропогеографія і органічна школа соціал-дарвінізму 2. «Географічна вісь історії» Г. Маккіндера: сучасна ретроспекція міжнародних конфліктів 3. Основні напрями діяльності мондіалістських організацій.	Експрес-опитування	2

	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу		
		Підготовка до творчого завдання		
	<i>Аудиторна робота</i>			
Тема 11. «Великі дебати» як етапи в розвитку ГМВ	Лекція	Лекція за питаннями: 11.1. Центральні питання «великих дискусій». 11.2. Перша дискусія: політичний реалізм проти лібералізму. 11.3. Друга дискусія. 11.4. Третя дискусія.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Центральні питання «великих дискусій» - діючі суб'єкти міжнародних відносин, їх процеси, проблеми та результати в світлі різних підходів.	Презентація	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до заняття, огляд теоретичного матеріалу		
		Підготовка до колоквиуму		
	<i>Аудиторна робота</i>			
Тема 12. Біхевіоризм і формування модерністських напрямків	Лекція	Проблемна лекція за питаннями: 12.1. Біхевіористична революція 1950-х років. 12.2. Різновиди теорій біхевіоризму.	Активна робота	0.5
	Семінарське заняття	Семінарське заняття за питаннями: 1. Системні теорії М. Каплана, Й. Гальтунга, Дж. Модельскі. 2. Причини невдачі «біхевіористичної революції»	Творче завдання	2
			Колоквиум	10
	<i>Самостійна робота</i>			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою			
ІСПИТ				40

Рекомендовані джерела

Основна

1. Опорний конспект лекцій з навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» укл. Коротков Д. С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5119>

2. 1. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – К.: Знання, 2011. – 406 с.

2. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін. Л. М. Герасіна, В. Л. Потрібна та ін. – Харків : Право. 2016. – 540 с.

3. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / М Капітоненко. – Чернівці : Книги - XXI, 2019. – 271 с.

4. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий - Львів: Новий світ – 2000, 2007. – 360 с.

Додаткова література

7. Герасимчук Т. Наука про міжнародні відносини (базові категорії, методи, концепції) : навч. посіб. / Т. Герасимчук, А. Киридон, С. Троян. – Рівне : Вид. Зень О.М., 2007. – 213 с.

8. Клаузевиц К. Война / К. Клаузевиц. – Москва : Гос. военое изд-во, 1932. – 223 с.

9. Кононенко С. Ідеалізм – тип зовнішньополітичного мислення і форма пізнання в політології міжнародних відносин // Наукові записки / Курасівські читання – 2005. – К.: СПЕД ім. І.Ф.Кураса НАН України, 2006. – 469 с.

10. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 203 с.

11. Могилевська В. П. Міжнародні відносини : навч. посіб. для дистанційного навчання / В. М. Могилевська. – Київ : Університет «Україна», 2009. – 395 с.

12. Основи теорії міжнародних відносин : навч. посіб. / уклад: М. Бучин, М. Гетьманчук, У. Ільницька та ін. – Львів : Академія Сухопутних військ, 2010. – 240 с.

13. Теорія міжнародних відносин: Термінологічний словник / Гетьманчук, М. П., Івахів О. С., Кукарцев О. В., Л. О. Кучма та ін. – Львів: Національний університет – Львівська політехніка, 2011. – 368 с.

14. Цыганков П. А. Теория международных отношений : учеб. пособ. / П. А. Цыганков – Москва : Гардарики, 2003. – 590 с.

15. Черных И. А. Теории международных отношений: учебн. пособие для специальностей «Международные отношения» / И. А. Черных – Алматы, Қазақ университеті, 2009. – 182 с.

15. Morgenthau H. J. Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace / H. J. Morgenthau. – Fifth Edition, Revised. – N.Y. : Alfred A. Knopf, 1978. – 653 p.

16. Waltz K. The Origins of War in Neorealist Theory / K. Waltz // Journal of Interdisciplinary History. – 1988. – Vol. 18. – № 4. – P. 615–628.

Інформаційні ресурси

17. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Теорія міжнародних відносин» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5119>

18. Троян С. Сучасні міжнародні відносини: основні тенденції еволюції [Електронний ресурс]. / С. Троян – Режим доступу : http://vmv.kyumu.edu.ua/v/08/troyan_ss.htm.

19. International Relations Theory [Electronic resources] / E-International Relations – Access mode : <https://www.e-ir.info/2017/01/09/international-relations-theory/>